La precarietat afegida de la dona treballadora en 12 gràfics

El 88,2% de les persones que deixen la feina remunerada per dedicar-se a tasques de la llar són dones, les pensions de les quals són després un 35% inferiors a les dels homes, entre altres greuges

De motius per a una vaga general feminista n'hi ha moltíssims, però un dels àmbits en què les dones posen més èmfasi són les desigualtats en el món laboral. La bretxa salarial i tants altres elements recorden dia a dia la precarietat afegida que pateixen les treballadores respecte dels seus companys. Un greuge que, a mesura que es deixa enrere la crisi, es consolida, ja que, de fet, és previ al sotrac econòmic i s'arrossega de fa molt de temps. Repassem algunes de les xifres que fan evident aquesta situació.

El salari mitjà d'un català va ser el 2016 quasi 6.500 euros superior al d'una catalana. En concret, percebia uns 27.572,8 euros, pels 21.110,3 de sou mitjà femení. Això vol dir que la bretxa salarial és del 23,4%, gairebé l'equivalent a una quarta part de la nòmina. La diferència s'ha anat reduint respecte dels últims anys, però tot just és quasi l'equivalent a la que hi havia el 2008 (6.425,4 euros).

La diferència de sous es deu tant al fet que les dones, de mitjana, treballen menys hores que els homes -molt sovint, per dedicar-se a tasques de cures o de la llar-, com també perquè perceben unes retribucions inferiors per cada hora a la feina. En concret, el guany mitjà de cada treballador català és de 16,97 euros per cada hora, mentre que el de cada treballadora és de 14,23 euros, un 16,1% menys. La diferència s'ha anat escurçant els darrers anys, però el 2016 va tornar a créixer respecte del 2015, quan era del 15,3%.

Una altra manera d'abordar la precarietat que pateixen les treballadores és comparar a quants salaris mínim equivalen els seus sous. Segons dades del 2016 (i amb el salari mínim d'aquell any), un 17,8% de les dones cobrava per sota del sou mínim i fins a un 55,5%, menys que dos salaris mínims. En canvi, només un 7,8% dels homes percebia retribucions inferiors a un salari mínim, i un 36,8%, a dos salaris mínims.

La diferència salarial entre homes i dones té un impacte molt clar també en les prestacions que, en un futur, rebrà cadascú. O les que ja rep ara, atès que la bretxa en les prestacions de jubilació és encara superior, del 35%, ja que les que cobren els homes arriben als 1.306 euros, de mitjana, mentre que les de les dones es queden en 851 euros. La diferència en el global de prestacions és molt similar, del 34,8%, ja que les d'incapacitat permanent són també força superiors en els homes, per bé que les de viduïtat són majors en les dones.

A banda del guany per hora inferior, l'altre motiu pel qual els salaris de les dones són més baixos és la contractació més freqüent a temps parcials en les treballadores. Gairebé una quarta part d'aquestes (el 22,6%) no estan ocupades a temps complet, una circumstància que només afecta el 7,5% dels treballadors, tres cops menys.

Els motius pels quals uns i altres tenen contractes parcials, a més, també són divergents. Tant en homes com en dones, la principal raó és que no troben feines a temps complet (58,2% i 68,5%, respectivament). Tot i això, ells opten per aquests contractes en major mesura per millorar la seva formació (11,9%), mentre que elles, en més casos, ho fan per cuidar fills, malalts o gent gran (12,8%) o per obligacions familiars o personals (7,1%). Vist d'una altra manera, només un 3% dels contractes a temps parcial d'homes són per fer feines no remunerades, en contrast amb el 19,9% dels de les dones (i això que, com hem vist, hi ha moltes més dones amb contractes a temps parcial).

La diferència d'hores treballades per homes i dones, de mitjana, és de sis setmanals (36,4 i 30,4, respectivament). Aquesta diferència, a més, és força estable al llarg de la vida, no és una herència de temps pretèrits que afecti sobretot la gent gran, sinó que ho assumeixen les noves generacions. Els menors de 25 anys ja treballen 4,7 hores més que les seves companyes de promoció, però, en el grup de 25 a 54 anys, la diferència ja és de sis hores, com la mitjana.

La diferència d'hores que homes i dones dediquen a feines no remunerades -especialment, tasques domèstiques o de cura d'infants, malalts o gent gran- és notable i, el que és més sorprenent, no depenen del tipus de jornada amb què treballa cadascú. En el cas de les dones, dediquen 25,2 hores setmanals a feines no remunerades si tenen feines a jornada completa, i en dediquen 29,6 si la jornada és parcial. En canvi, tant els homes amb jornada completa com parcial, només dediquen 13,9 hores de mitjana a aquestes tasques. La manca d'implicació a les feines de la llar i de cures, per tant, no depèn de la quantitat de temps disponible fora del treball remunerat.

La manca de corresponsabilitat amb les tasques de cures també s'evidencia quan s'analitza l'impacte de la maternitat i la paternitat en la taxa d'ocupació. Uns efectes, de fet, oposats. La taxa d'ocupació dels homes sense fills és del 83% i aquesta creix fins al 88% quan en tenen. En canvi, la taxa d'ocupació de les dones sense fills és del 72,4% i, en tenir-ne, cau fins al 66,6%. La diferència entre homes i dones, per tant, passa de poc més de 10 punts fins a més de 21 un cop en tenen fills.

La caiguda de la taxa d'ocupació es deu, en part, al fet que hi ha un percentatge major de dones que no poden treballar o opten per no fer-ho. Així, la taxa d'activitat (percentatge de la població que

vol i pot treballar sobre el total) de les dones catalanes era del 56,8% a finals de l'any passat, deu punts menys que la dels homes, que era del 66,8%.

Els motius pels quals homes i dones estan inactius són molt diferents. El 61,3% dels homes inactius ho estan pel fet d'estar jubilats, per només el 33,8% de les dones. I és que, si bé el 29,8% de les dones inactives ho estan per dedicar-se a les tasques de la llar, només un 5,5% dels homes inactius es troben en les mateixes condicions. Vist d'una altra manera, 412.300 dones catalanes estan inactives per dedicar-se a tasques de la llar, per tan sols 54.900 homes catalans. El 88,2% del total de persones que deixen la feina remunerada per fer-ne de no remunerada són dones.

La taxa d'atur femenina ha estat històricament més elevada que la masculina, però, des de mitjans del 2018, aquest fet es va invertir. La destrucció d'ocupació, especialment en sectors molt masculinitzats com el de la construcció, va impactar més en els homes. Aquesta tendència, però, ja va trencar-se de nou a principis del 2015. Des de llavors, la taxa d'atur femenina torna a ser més elevada, i això que aquesta es calcula sobre la població que vol i pot treballar, la qual, com s'ha vist, és proporcionalment menor en el cas de les dones.